Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 1 1 1 0 3 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Šolski esej (700–1000 besed)

Sobota, 7. maj 2011 / 150 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.
Priloga z izhodiščnim besedilom za razlagalni/interpretativni esej je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.
Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje navodila za razpravljalni in razlagalni/interpretativni esej. Esej naj obsega od 700 do 1000 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50.

Pišite **v izpitno polo** z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljiv esej bo ocenjen z nič (0) točkami. Osnutek eseja pišite na konceptna lista. Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

V preglednici zaznamujte izbrani esej z "x".

Razpravljalni esej	Razlagalni/interpretativni esej

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

© RIC 2011

Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia

Priloga k izpitni poli 1 (M111-103-1-1)

Gustave Flaubert: Gospa Bovaryjeva (odlomek)
Gustave Flaubert: Gospa Bovaryjeva. Ljubljana: DZS, 2010, 91–94.

Ob vstopu vanjo je objel Emmo topel zrak, pomešan s parfumom cvetlic in lepega perila, vonjem mesnin in dišavo gomoljik. Sveče kandelabrov so stezale plamene po srebrnih zvoncih; na brušenih kristalnih posodah, pokritih z medlo roso, so plesali bledi žarki; po vsej dolžini mize je stala vrsta šopkov, na širokorobnih krožnikih pa so ždeli prtički, zloženi v škofovske mitre in z jajčastimi kruhki v vmesnih odprtinah. Rdeče škarje jastogov so gledale s pladnjev; v izrezljanih košaricah je na mahu ležalo debelo sadje; prepelice so se ponašale s svojim perjem in sopara je vstajala od mize. Glavni sluga v svilenih nogavicah, kratkih hlačah, beli kravati in žabóju, resen kakor sodnik, je med ramami gostov podajal razrezane jedi in s spretnim obratom žlice polagal slehernemu kos, ki ga je izbral, na krožnik. Z velike porcelanaste peči je kip oblečene ženske nepremično strmel v to dvorano, polno ljudi.

Gospa Bovaryjeva je opazila, da nekatere gospe niso bile vtaknile rokavic v kozarec.

Na zgornjem koncu mize je sam med ženskami sedel starec, sklonjen nad polnim krožnikom, s prtičem zavezanim okrog vratu kakor otrok, in jedel, da mu je omaka kapljala od ust. Imel je rdeče zalite oči in majhno, s črnim trakom povezano kito. Ta starec je bil markizov tast, stari vojvoda de Laverdière, bivši ljubljenec grofa Artoiškega v tistih časih, ko so bili v Vaudreuilu pri markizu de Conflansu veliki lovi; pravili so, da je bil med gospodoma de Coignyjem in de Lauzunom tudi ljubček kraljice Marije-Antoinette. Nekdaj je živel hrupno, razuzdano življenje, polno dvobojev, stav in ugrabljenih žensk, zapravljal premoženje in navdajal vso svojo rodbino z grozo. Sluga je stal za njegovim stolom in mu narekoval imena jedi, ki jih je jecljaje kazal s prstom; in Emmi so se oči venomer same od sebe vračale k temu staremu možu z visečimi ustnicami kakor k nečemu nenavadnemu in vzvišenemu. Saj je svoje dni živel na kraljevskem dvoru in ležal v posteljah kraljic!

Natočili so šampanjca z ledom. Emmo je spreletelo po vsem telesu, ko je začutila v ustih ta mraz. Nikoli prej ni bila videla granatnih jabolk in jedla ananasov. Še sladkorna sipa je bila videti tu bolj bela in drobna kakor drugod.

Potem so odšle dame v svoje sobe, da se preoblečejo za ples.

Emma je opravila toaleto s poudarjeno vestnostjo igralke začetnice. Uredila si je lase po frizerjevem priporočilu in zlezla v lahko tkano obleko, ki je razgrnjena ležala na postelji. Charlesu so bile hlače okrog trebuha pretesne.

»Podnožniki me bodo pri plesu motili,« je rekel.

»Pri plesu?« je zategnila Emma.

»Da.«

»Kaj se ti meša? Norca bi se delali iz tebe; ostani rajši na svojem mestu. Sploh je to bolj primerno za zdravnika,« je dodala.

Charles je umolknil. Hodil je po izbi sem ter tja in čakal, da se Emma napravi.

Stopil ji je za hrbet in jo v zrcalu gledal med dvema svečama. Njene črne oči so bile videti še temnejše. Lasje, rahlo zavihani proti ušesom, so se svetili z modrim bleskom; v vozlu ji je drhtela vrtnica na gibkem steblu, z umetno roso na končkih listov. Bledo žafranasto obleko so ji krasili trije šopki rožic, pomešanih z zelenjem.

Charles je pristopil k nji in jo poljubil na ramo.

»Pusti,« je rekla, »obleko mi boš pomečkal.«

Začul se je ritornel gosli in glas roga. Spustila se je po stopnicah; komaj se je premagala, da ni stekla.

Četvorke so se začele. Gostje so prihajali in rinili v dvorano. Sedla je na klopco blizu vrat.

Po kontradansi je ostal parket prost za skupine gospodov, ki so se stoje pomenkovali, in za sluge v livrejah, ki so prinašali velike pladnje. V vrsti sedečih dam so se gibale

poslikane pahljače, šopki so na pol zakrivali smehljajoče se obraze in roke v belih rokavicah, ki so kazale obliko nohtov in v zapestju stiskale meso, so obračale stekleničke z zlatimi zamaški. Čipkasti okrasi, diamantne naprsne igle pa zapestnice z medaljoni so trepetali na životkih, se iskrili na prsih in žvenketali na golih rokah. Lasje, spredaj gladko pritisnjeni ob čela, zadaj visoko poviti, so se krasili z venci, grozdi in vejicami potočnic, jasmina, granatnega cvetja, klasja in plavic. Matere v rdečih turbanih so s čmerikavimi obrazi mirno ždele na svojih prostorih.

Emmi je srce poskočilo, ko jo je kavalir prijel za konec prstov in sta stopila v red, čakajoč, da se spustita ob prvi potezi loka. Toda razburjenost se je kmalu unesla; zibajoč se po ritmu orkestra in rahlo pregibajoč vrat, je odplavala s plesalcem. Smehljaj ji je zaokroževal ustnice ob nekaterih tančinah gosli, ki so igrale včasih same, brez drugih godal; vmes so jasno žvenketali louisdorji, ki so se v sosednji izbi trkljali po igralnih mizah; potem se je oglasila mahoma spet vsa godba, rog je z močjo zapel, noge so ubrale takt, krila so se napihovala in dotikala; roke so se združevale in spuščale; oči pred teboj so se pobešale, vračale in upirale v tvoje.

Kakih petnajst gospodov od petindvajsetih do štiridesetih let, plesalcev in onih, ki so kramljali okrog vrat, je ločila od drugih skupna rodbinska podobnost ne glede na razloček starosti, obleke in postave.

Njih fraki, bolj elegantni po kroju, so bili kakor iz mehkejšega sukna, in njih lasje, v kodrih počesani proti sencèm, so bili videti namaziljeni s plemenitejšimi pomadami. Njih polt je bila polt bogatije, bela polt, ki jo bledota porcelana, lesket svile in odsev žlahtnega pohištva še bolj podčrtavajo, pri zdravju pa jo ohranja previdna izbira dobrih jedí. Vratovi teh gospodov so se zložno gibali v nizkih kravatah; dolgi zalizci so jim padali na zavihane ovratnike; ustnice so si brisali s široko zaznamovanimi robci, ki so izpuhtevali sladko vonjavo. Starejši med njimi so bili mladega lica, na obrazih mladih pa je bilo nekaj zrelega, skušenega. V brezbrižnih očeh jim je plaval pokoj vsak dan utolaženih strastí, in izza njih krotkega vedenja je gledala tista posebna surovost, ki jo daje človeku obvladanje pollahkih stvari, v kakršnih se uri moč in zabava nečimrnost: raba plemenitih konj in druščina zgubljenih žensk.

Tri korake od Emme sta kavalir v modrem fraku in bleda mlada žena v bisernem nakitu govorila o Italiji. Hvalila sta debelost stebrov pri Sv. Petru, Tivoli, Vezuv, Castellamare in Cassine, genovske vrtnice in Kolosej v mesečini. Z drugim ušesom je Emma poslušala razgovor, poln besed, ki jih ni razumela. Stali so okrog prav mladega moža, ki je bil prejšnji teden porazil *Miss Arabello* in *Romula* ter dobil dva tisoč za to, da je na Angleškem preskočil neki jarek. Nekdo je tožil, da se njegovi dirkači debelijo, drug, da je v časnikih tiskarski škrat popačil ime njegovega konja.

Zrak v plesni dvorani je bil težak; svetilke so bledele. Gostje so zavalovali proti biljardni dvorani. Sluga je stopil na stol in razbil dve šipi; ob žvenketu steklenih drobcev se je gospa Bovaryjeva ozrla in zagledala na vrtu, pod okni, obraze kmetov, ki so prodajali zijala. Mahoma se je spomnila Bertauxa. Zagledala je v duhu kmetijo, blatno lužo na dvorišču, očeta v bluzi pod jablanami in sebe, kakršna je bila nekdaj, ko je v mlekarni s prstom odgrebala smetano v latvicah. Vendar je v sijaju te ure doslej jasni spomin na minulo življenje tako zbledel, da je skoraj dvomila, ali ga je zares živela. Bila je tu; okrog plesa pa je bila le še senca, ki je pregrinjala vse druge stvari. Jedla je maraskinov sladoled, ki ga je z levico držala v pozlačeni srebrni školjki, in pripirala oči, ko je položila žličko med zobe.

Neka dama blizu nje je spustila pahljačo.

»Bodite tako dobri, gospod,« je rekla plesalcu, ki je šel mimo, »poberite mi pahljačo: za temle kanapéjem leži!«

Gospod se je sklonil; v trenutku, ko je segel po pahljačo, je Emma zagledala roko mlade dame, ki mu je vrgla nekaj belega, trikotno zloženega v klobuk. Gospod je pobral pahljačo in jo spoštljivo ponudil dami; ta je v zahvalo pokimala in začela duhati svoj šopek.

RAZPRAVLJALNI ESEJ

KO SE SANJE RAZBLINIJO

Elici in Emmi se sanje o sreči v zakonu kmalu razblinijo. Primerjajte vzroke za njuno razočaranje. Ugotovite, katere značajske poteze njunih mož ju najbolj razočarajo, in to ponazorite s po enim dogodkom iz vsakega romana. Bi znali pojasniti, zakaj ena izmed njiju ponovno najde srečo v ljubezni, druga pa je v ljubezni vedno znova razočarana? Opredelite se do misli, da sta iskrenost in pristno čustvo temelj za trdno ljubezensko zvezo, in svoje razmišljanje utemeljite s pomočjo obeh romanov.

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega od 700 do 1000 besed.

RAZLAGALNI/INTERPRETATIVNI ESEJ

Gustave Flaubert: Gospa Bovaryjeva (odlomek)
Gustave Flaubert: Gospa Bovaryjeva. Ljubljana: DZS, 2010. 91–94.

Obisk na gradu Vaubyessard je pomembna prelomnica v življenju Emme Bovary. Kako živi Emma tik pred povabilom na ples? Kako doživi dvorec, ljudi v njem in njihovo življenje? Primerjajte Emmin odnos do Charlesa in njegov odnos do žene, kot se kažeta v odlomku. Ugotovite v dogajanju namige, ki napovedujejo, kakšno bo nadaljevanje njunega skupnega življenja. Razložite, kako je v odlomku izražena ironija in kako so ironične prvine vplivale na vaše vrednotenje dogajanja in oseb.

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega od 700 do 1000 besed.

Prazna stran

NASLOV IZBRANEGA ESEJA